

Asia: VN/28598/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotetusta uudesta yhteiskuntatietoedellytyksestä?

Arene kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi sisäministeriölle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Arene tarkastelee ehdotettua kansalaisuuslain muutosta erityisesti koulutusjärjestelmän, kotoutumisen ja osaamisen tunnistamisen näkökulmasta. Ammattikorkeakoulut ovat keskeisiä toimijoita suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymisen, työelämävalmiuksien ja kansalaistaitojen vahvistamisessa. Arene korostaa tarvetta tunnistaa koulutusperusteiset ja pedagogisesti kestävät tavat täyttää ehdotetut uudet edellytykset.

Lausunnon ydinkohdat:

- Yhteiskuntatietoedellytyksen tulee olla osaamiseen perustuva ja oikeasuhtainen, ei yksinomaan testisuoritukseen sidottu.
- Kansalaisuuskoejärjestelmässä on turvattava vaihtoehtoiset tavat osoittaa osaaminen, mukaan lukien ammattikorkeakouluopinnot.
- Ammattikorkeakoulujen rooli kotoutumista tukevana koulutustoimijana tulee tunnistaa lainsäädännössä tai sen perusteluissa.

Näkemykset ehdotetusta uudesta yhteiskuntatietoedellytyksestä

Arene pitää perusteltuna, että kansalaisuuden saamisen edellytyksiin lisätään yhteiskuntatietoa koskeva vaatimus, jonka tavoitteena on vahvistaa osallisuutta ja valmiuksia toimia suomalaisessa

yhteiskunnassa. Edellytyksen tulee kuitenkin olla osaamiseen perustuva ja saavutettava, eikä se saa muodostua kohtuuttomaksi kynnykseksi eri taustoista tuleville hakijoille.

Arene esittää, että yhteiskuntatietoedellytystä koskevaan pykälään lisätään mahdollisuus täyttää edellytys suorittamalla suomalaisessa ammattikorkeakoulussa opintoja tai tutkinto, joiden sisällöt kattavat keskeiset yhteiskuntaosaamisen osa-alueet.

Millaisia näkemyksiä teillä on kansalaisuuskojärjestelmän ehdotetusta toteutustavasta?

Arene katsoo, että kansalaisuuskojärjestelmän tulee olla valtakunnallisesti yhtenäinen, saavutettava ja pedagogisesti perusteltu. Kokeen toteutuksessa on varmistettava, että se mittaa nimenomaan yhteiskunnallista osaamista eikä tosiasiallisesti kielitaitoa, digivalmiuksia tai testitilanteessa suoriutumista.

Arene esittää, että kansalaisuuskoetta koskevaan pykälään tai sen perusteluihin lisätään säännös, jonka mukaan koe voidaan korvata tai rinnastaa hyväksytysti suoritetuilla ammattikorkeakouluopinnoilla sekä että ammattikorkeakoulut tunnistetaan kokeen sisältöjen ja oppimateriaalien asiantuntijatoimijoiksi.

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotettujen muutosten vaikutuksista?

Ehdotetuilla muutoksilla voi olla myönteinen vaikutus kotoutumiseen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen, mikäli ne tukevat oppimista ja osaamisen kehittämistä. Samalla on tunnistettava riski siitä, että useiden kansalaistamisen ehtojen kiristyminen yhdessä hidastaa kansalaisuuden saamista ja heikentää Suomen pitovoimaa.

Arene esittää, että hallituksen esityksen vaikutusarvioihin lisätään tarkastelu koulutusperusteisten ratkaisujen vaikutuksista, erityisesti ammattikorkeakouluopintojen osalta, työllistymiseen, kotoutumiseen ja alueelliseen elinvoimaan.

Tähän voitte kirjoittaa muita mahdollisia näkemyksiänne.

Arene korostaa, että kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tulee tarkastella osana laajempaa kotoutumis-, koulutus- ja työvoimapolitiikan kokonaisuutta. Ammattikorkeakoulut tuottavat laaja-alaisesti yhteiskunta-, työelämä- ja kansalaistaitoja sekä suomeksi että ruotsiksi ja niillä on keskeinen rooli aikuiskoulutuksessa ja jatkuvassa oppimisessa.

Arene esittää, että lain yleisperusteluihin lisätään nimenomainen maininta ammattikorkeakouluista osana yhteiskuntatietoedellytyksen ja kansalaisuuskojärjestelmän toimeenpanoa, sekä että toimeenpanossa varmistetaan selkeä työnjako ja riittävät resurssit.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry